

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีที่มี จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน พ.ศ. ๒๕๑๒ ต่อมาพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในสมัยคณะรัฐมนตรีที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ ดังนี้

โดยที่เหตุของการได้รับเหรียญพิทักษ์เสรีชนกรณีการปฏิบัติการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติในต่างประเทศหรือปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ อันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบและสอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ อนึ่ง เพื่อมิให้เจตนาธรรมของการได้รับเหรียญนี้ต้องบิดเบือนไปว่าการปฏิบัติการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติในต่างประเทศหรือปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ อันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนาจการหรือตรวจเยี่ยมพื้นที่เป็นครั้งคราว รวมทั้งบุคคลอื่นที่อาจเพียงสนับสนุนทางการเงินเหล่านี้จะมีคุณสมบัติได้รับเหรียญพิทักษ์เสรีชนนี้ได้ ดังนั้น การกำหนดในรายละเอียดของภารกิจ สถานการณ์ พื้นที่ และระยะเวลาการปฏิบัติการที่เหมาะสมโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งสามารถตราก่อนมีคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่หรือภายหลังก็ได้ จะทำให้เกิดความชัดเจนและฝ่ายบริหารจะได้ตระหนักตามข้อสังเกตนี้ด้วย เพื่อดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติของบุคคลที่เคยได้รับหรือจะได้รับเหรียญพิทักษ์เสรีชน และเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจและสืบสานเกียรติประวัติให้แก่บุคคลดังกล่าวที่ได้ปฏิบัติการเพื่อชาติบ้านเมืองสืบต่อไป

กฎหมายว่าด้วยเหรียญพิทักษ์เสรีชนที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน พ.ศ. ๒๕๑๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมอีก ๑ ฉบับ ดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน พ.ศ. ๒๕๑๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๑๙ ก ฉบับพิเศษ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๒ หน้า ๓

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการและราษฎรได้ปฏิบัติการเป็นผลดีแก่การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ สมควรให้มีเหรียญพิทักษ์เสรีชนสำหรับพระราชทานแก่บุคคลดังกล่าวเพื่อเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน พ.ศ. ๒๕๑๒ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๘ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้มี “เหรียญพิทักษ์เสรีชน” ใช้ชื่อย่อว่า ส.ช. เพื่อพระราชทานแก่ผู้ที่กระทำการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ลักษณะของเหรียญตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด ซึ่งเหรียญพิทักษ์เสรีชนมี ๒ ชั้น (มาตรา ๓ และมาตรา ๔)

๑.๑ ชั้นที่ ๑ มีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปเปลวระเบิดทับบนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าติดกลาง แพรแถบ จะพระราชทานแก่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการและราษฎรซึ่งได้ปฏิบัติภารกิจสู้รบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ด้วยความกล้าหาญ หรือได้รับบาดเจ็บหรือตามในการสู้รบ และการสู้รบนั้นได้ก่อให้เกิดผลดีแก่การปราบปราม

๑.๒ ชั้นที่ ๒ ไม่มีเครื่องหมายอย่างชั้นที่ ๑ จะพระราชทานแก่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการและราษฎร ซึ่งได้ปฏิบัติภารกิจเป็นผลดีแก่การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

๒. กำหนดให้ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนได้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบแบบแผนของทางราชการ แต่ถ้าผู้ได้รับพระราชทานกระทำความผิดร้ายแรงหรือประพฤติตนไม่สมเกียรติ อาจทรงเรียกคืนได้ (มาตรา ๖ และมาตรา ๗)

๓. ถ้าผู้ที่สมควรได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนวายชนม์เสียก่อนได้รับพระราชทาน จะได้พระราชทานแก่ทายาทโดยธรรมคนใดคนหนึ่งเพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงความดีของผู้ที่ล่วงลับไปแล้วตามลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ ๑ คู่สมรส ลำดับที่ ๒ บุตรคนใหญ่ของจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ ลำดับที่ ๓ ปิตา และลำดับที่ ๔ มารดา

๒. พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๔๗ ก วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ หน้า ๓

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นผลทำให้ไม่สามารถขอพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนได้อีกต่อไป สมควรแก้ไขเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนเพื่อให้ครอบคลุมถึงผู้ที่ทางราชการมีคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การปฏิบัติการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติในต่างประเทศหรือปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ อันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูลของบุคคลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์ในการพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนเพิ่มเติมโดยเหรียญพิทักษ์เสรีชนอาจพระราชทานแก่ผู้ที่ทางราชการมีคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

๑) การป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ หรือ

๒) การปฏิบัติการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติในต่างประเทศหรือปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ อันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต้องระบุภารกิจ สถานการณ์ พื้นที่ และระยะเวลาการปฏิบัติการที่เหมาะสมไว้ด้วย

๒. กำหนดให้เหรียญพิทักษ์เสรีชน มี ๒ ชั้น (มาตรา ๔)

ชั้น ๑ มีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ช่อเดียวติดกลางแพรแถบ ทั้งนี้ ถ้าผู้ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๑ ปฏิบัติการถึงชั้นที่จะได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๑ ก็จะได้รับพระราชทานเครื่องหมายเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ช่อเดียวติดเพิ่มกลางแพรแถบในการดั่งกับช่อชัยพฤกษ์เดิมทุกครั้ง

ชั้นที่ ๒ มีสองประเภท คือ ประเภทที่ ๑ มีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปขีด ประกอบด้วยเปลวระเบิดติดกลางแพรแถบ ส่วนประเภทที่ ๒ ไม่มีเครื่องหมายติดแพรแถบ

๓. กำหนดหลักเกณฑ์ในการที่จะพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนไว้ (มาตรา ๕)

๑) เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๑ จะพระราชทานแก่บุคคล ซึ่งได้ปฏิบัติการสู้รบด้วยความกล้าหาญหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือเสียชีวิตในการสู้รบและการสู้รบนั้นได้ก่อให้เกิดผลดีอย่างยิ่งแก่ประเทศ

๒) เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๑ จะพระราชทานแก่บุคคล ซึ่งได้ปฏิบัติการสู้รบหรืออำนวยการสู้รบจนได้รับคำชมเชยจากทางราชการ หรือปฏิบัติการเสี่ยงอันตรายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต แต่ยังไม่ถึงชั้นที่จะได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๑

๓) เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๒ จะพระราชทานแก่บุคคล ซึ่งได้ปฏิบัติการเป็นผลดีแก่ประเทศ

๔. กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (มาตรา ๕ วรรคท้าย)

๕. การขอพระราชทานเหรียญ การประดับและกรณีที่ทำให้ประดับเหรียญ บัตรประจำตัวและการเรียกเหรียญและบัตรประจำตัวคืน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

๖. กำหนดบทบรรณสิทธิ์ที่จะได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน

บุคคลตามมาตรา ๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลใช้บังคับจนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจะมีสิทธิได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนตามพระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ในเหตุการณ์ใด พื้นที่ใด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (มาตรา ๖)

นางวนิดา อินทรอำนวย / จัดทำ